

Hof van Cassatie van België

Vonnis/arrest van 07 september 2018

ECLI nr: ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180907.5
 Rolnummer: C.17.0711.N
 Rechtszitting: Kamer 1N - eerste kamer
 DIRIX ERIC, Voorzitter
 SMETRYNS ALAIN, JOCQUE GEERT, MOENS KOENRAAD, MESTDAGH KOEN, Assessoren
 MORTIER RIA, Openbaar ministerie
 VAN DE SIJPE VANESSA, Griffier
 Rechtsgebied: Overige - Internationaal publiekrecht
 Invoerdatum: 2018-09-27
 Raadplegingen: 60 - laatst gezien 2022-01-15 06:11
 Versie(s): [Vertaling FR](#)

Fiches 1 - 2

Uit de artikelen 8, §2, en 30, §2 eerste en tweede lid van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke en de wetsgeschiedenis volgt dat de verplichting kennis te geven van de rechtsmiddelen strekt tot bescherming van de betrokken persoon en dat derhalve tevens kennis moet worden gegeven van de korte en van het gemeenrecht afwijkende termijn van 15 dagen waarbinnen het hoger beroep dient te worden ingesteld (1). (1) Zie concl. OM.

Thesaurus CAS: BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - GERECHTSBRIEF
 Vrije woorden: Bescherming van de persoon van de geesteszieke - Vonnis - Rechtsmiddelen - Kennisgeving - Draagwijdte
 Wettelijke bepalingen: Wet - 26-06-1990 - Artt. 8, § 2, en 30, § 2, eerste en tweede lid - 32 [E.L.I link Pub nr 1990009905](#)
 Thesaurus CAS: RECHTEN VAN DE MENS - VERDRAG RECHTEN VAN DE MENS - Artikel 6 - Artikel 6.1
 Vrije woorden: Bescherming van de persoon van de geesteszieke - Rechtsmiddelen - Kennisgeving - Draagwijdte
 Wettelijke bepalingen: Wet - 26-06-1990 - Artt. 8, § 2, en 30, § 2, eerste en tweede lid - 32 [E.L.I link Pub nr 1990009905](#)

Tekst van de beslissing

Nr. C.17.0711.N

J.S.

eiseres,

vertegenwoordigd door mr. Beatrix Vanlerberghe, advocaat bij het Hof van Cas-satie, met kantoor te 2000 Antwerpen, Amerikalei 187/302, waar de eiseres woonplaats kiest,

tegen

PROCUREUR-GENERAAL BIJ HET HOF VAN BEROEP TE GENT, met kantoor te 9000 Gent, Savaanstraat 11/101,

verweerder,

in aanwezigheid van

1. L.S.,

2. M.V.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest van het hof van beroep te Gent van 13 december 2017.

Advocaat-generaal Ria Mortier heeft op 8 juni 2018 een schriftelijke conclusie neergelegd.

Sectievoorzitter Alain Smetryns heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Ria Mortier heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDEL

De eiseres voert in haar verzoekschrift dat aan dit arrest is gehecht, een middel aan.

III. BESLISSING VAN HET HOF

Beoordeling

Derde onderdeel

1. Krachtens artikel 30, § 2, eerste lid, van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke kunnen, onverminderd de bepalingen van artikel 12, de zieke, zelfs al is deze minderjarig, zijn wettelijke vertegenwoordiger of zijn advocaat, evenals alle partijen in het geding, hoger beroep instellen tegen de vonnissen door de rechter gewezen met toepassing van deze wet.

Krachtens het tweede lid van deze bepaling is de termijn van hoger beroep vijftien dagen te rekenen vanaf de kennisgeving van het vonnis.

Krachtens artikel 8, § 2, van voormelde wet moet de griffier aan de partijen niet alleen kennis geven van het vonnis, maar ook van de rechtsmiddelen waarover zij beschikken.

2. Uit deze bepalingen en de wetsgeschiedenis volgt dat de verplichting kennis te geven van de rechtsmiddelen strekt tot bescherming van de betrokken persoon en dat derhalve tevens kennis moet worden gegeven van de korte en van het ge-meenrecht afwijkende termijn van 15 dagen waarbinnen het hoger beroep dient te worden ingesteld.

3. Uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de kennisge-ving van 17 november 2017 weliswaar de mogelijkheid om hoger beroep in te stellen vermeldt, maar niet binnen welke termijn dit hoger beroep moet worden ingesteld.

4. De appelrechter die oordeelt dat de kennisgeving van 17 november 2017 de beroepstermijn heeft doen lopen, verantwoordt zijn beslissing niet naar recht.

Het onderdeel is gegrond.

(...)

Dictum

Het Hof,

Vernietigt het bestreden arrest.

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van het vernie-tigde arrest.

Zegt dat er geen aanleiding is tot verwijzing.

Laat de kosten ten laste van de Belgische Staat.

Bepaal de kosten op 1.055,66 euro in debet.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, eerste kamer, samen-gesteld uit sectievoorzitter Eric Dirix, als voorzitter, sectievoorzitter Alain Smetryns, en de raadsheren Koen Mestdagh, Geert Jocqué en Koenraad Moens, en in openbare rechtszitting van 7 september 2018 uitgesproken door sectievoor-zitter Eric Dirix, in aanwezigheid van advocaat-generaal Ria Mortier, met bijstand van griffier Vanessa Van de Sijpe.

V. Van de Sijpe K. Moens G. Jocqué

K. Mestdagh A. Smetryns E. Dirix

VOORZIENING IN CASSATIE

VOOR: mevrouw STELLAMANS, Jozefien, geboren te Brugge op 30 mei 2002, wonende te 8680 Koekelare, Belhuttebaan 97, thans verblijven-de te De Korbeel, Groeningepoort 4, 8500 Kortrijk,

eiseres in cassatie, aan wie het voordeel van de kosteloze rechtsbijstand werd verleend bij beslissing van 21 december 2017 van het Bureau voor Rechtsbijstand bij het Hof van Cassatie,

bijgestaan en vertegenwoordigd door ondergetekende advocaat bij het Hof van Cassatie Beatrix Vanlerberghe, met kantoor te 2000 Antwer-pen, Amerikalei 187/302, bij wie keuze van woonplaats wordt gedaan,

TEGEN: de PROCUREUR-GENERAAL BIJ HET HOF VAN BEROEP TE GENT, Savaanstraat 11/101, 9000 Gent,

verweerder in cassatie,

EN INZAKE :

1. de heer STELLAMANS Luc, wonende te 8680 Koekelare, Belhuttebaan 97,

2. mevrouw VERSCHINGEL, Maria, wonende te 8680 Koekelare, Belhuttebaan 97,

*

**

Aan de Heren Eerste Voorzitter en Voorzitter van het Hof van Cassatie,

Aan de Dames en Heren Raadsheren in het Hof van Cassatie,

Hooggeachte Dames en Heren,

Eiseres heeft de eer een arrest aan uw beoordeling voor te leggen dat op tegenspraak tussen de partijen op 13 december 2017 werd uitgesproken door de 15e kamer, zetelend als jeugdkamer, van het hof van beroep Gent (2017/AR/798).

FEITEN EN PROCEDUREVOORGAANDEN

1. Op 10 november 2017 werd de eiseres, die minderjarig is, op ini-tiatief van de procureur des Konings West-Vlaanderen bij spoedeisendheid toever-trouwd aan de psychiatrische afdeling van AZ West ter observatie. Er werd vast-gesteld dat er bij haar sprake was van depressie, suïcidaliteit, angstaanvallen en psychotische symptomen en dat ze depressief gedrag en zelfmoordgedachten ver-toont, stemmen hoort en paniekaanvallen heeft.

Bij vonnis van 17 november 2017 handhaafde de rechtbank van eerste aanleg West-Vlaanderen, afdeling Veurne, afdeling jeugdrechtbank bij toepassing van artikel 8 van de wet van 26 juni 1990 de observatieneemning van eiseres voor de duurtijd van 40 dagen en zegde de jeugdrechtbank voor recht dat deze observatie in De Korbeel, Groep Zorg H. Familie vzw te 8500 Kortrijk, Groeningepoort 4 zal verdergezet worden.

Dit vonnis werd bij gerechtsbrief van 17 november 2017 ter kennis ge-bracht aan het adres van de instelling waar eiseres verbleef. Deze gerechtsbrief werd in de instelling ontvangen op 20 november 2017, maar eiseres kreeg het vonnis pas in handen op 22 november 2017.

2. Bij verzoekschrift ingediend ter griffie op 7 december 2017 stelde eiseres hoger beroep in tegen dit vonnis.

In het bestreden arrest van 13 december 2017 wordt het hoger beroep on-ontvankelijk verklaard wegens laattijdigheid.

Tegen dit arrest wenst eiseres op te komen met het volgende middel tot cassatie.

ENIG MIDDEL TOT CASSATIE

Geschonden wetsbepalingen

Artikel 6, §1 van het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend te Rome op 4 november 1950 en goedgekeurd bij wet van 13 mei 1955 (hierna artikel 6, §1 EVRM genoemd),

de artikelen 5, 7, 8 en 30, §2 van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke,

de artikelen 50, 52, 53, 53bis en 860, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek,

de artikelen 1147 en 1148 van het Burgerlijk Wetboek.

Aangevochten beslissing

De appelrechter verklaart het door eiseres ingestelde hoger beroep onontvankelijk wegens laattijdigheid, op grond van de volgende overwegingen :

"4.1. Ontvankelijkheid van het hoger beroep

Overeenkomstig artikel 30, § 2 van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke is de termijn van hoger beroep vijftien dagen te rekenen van de kennisgeving van het vonnis.

Artikel 8, § 2 van deze wet bepaalt dat de griffier aan de partijen bij ge-rechtsbrief kennis geeft van het vonnis. Naar analogie met artikel 1030 Ger.W. dient de gerechtsbrief te worden verstuurd binnen de drie dagen na de uitspraak (vgl. A. Kohl, « La loi du 26 juin 1990 relative a la protection de la personne des malades mentaux », in M.-T. Meulders-Klein (ed.), Pro-tection des malades mentaux et incapacités des majeurs: Le droit beige après les reformes, Diegem, Story-Scientia, 1996, 73).

Artikel 5, § 3 van deze wet bepaalt dat alle kennisgevingen en betekeningen aan de zieke gebeuren aan zijn persoon, zijn woonplaats of zijn ver-blijfplaats.

Meestal verblijft - zoals in de onderhavige zaak - de betrokkene reeds in de instelling op het moment dat de gerechtsbrief in zijn woon- of verblijfplaats wordt aangeboden. Om die reden wordt door de griffie vaak een (tweede) gerechtsbrief verstuurd aan de zieke op het adres van de instelling (vgl. K. ROTTHIER, Gedwongen opname van de geesteszieke. Handleiding bij de Wet Persoon Geesteszieke, die Keure, 2012, nr. 248).

De beroepstermijn begint te lopen vanaf de dag na de aanbieding van de gerechtsbrief, met toepassing van artikel 53bis Ger.W.

Uit het onderhavig dossier blijkt dat het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg West - Vlaanderen, afdeling Veurne, sectie familie- en jeugd-rechtbank, afdeling jeugdrechtbank (V6 kamer), van 17 november 2017 bij gerechtsbrief van 20 november 2017 ter kennis werd gebracht aan het adres van de instelling waar de minderjarige Jozefien STELLAMANS (on-middellijk na de uitspraak) verbleef.

Navraag in de instelling leert dat men deze gerechtsbrief aldaar in de in-stelling terdege ontvangen heeft op (maandag) 20 november 2017 (zoals blijkt uit de e-mail welke op heden door de instelling werd verstuurd naar de griffier en die werd gevoegd aan het dossier van de rechtspleging).

Anders dan de raadsman stelt, is het deze kennisgeving die de beroepstermijn doet aanvangen. Het feit dat de minderjarige zelf het vonnis pas in handen kreeg op 22 november 2017, doet daaraan geen afbreuk. De wet heeft het overigens niet over een kennisneming door de betrokkene, maar over een kennisgeving die - te dezen - tijdig en rechtsgeldig is gebeurd op de verblijfplaats van de minderjarige (in de instelling).

Dit betekent dat in de onderhavige zaak de beroepstermijn liep vanaf dinsdag 21 november 2017, zodat de laatst nuttige dag voor het aantekenen van het hoger beroep dinsdag 5 december 2017 was.

Bijgevolg is het hoger beroep dat de minderjarige, vertegenwoordigd door haar raadsman, instelde op donderdag 7 december 2017 (zijnde de datum waarop het verzoekschrift werd neergelegd ter griffie van dit hof), laattij-dig."

(bestreden arrest, blz. 4-5)

Grievens

Eerste onderdeel

Overeenkomstig artikel 6, §1 van het EVRM heeft eenieder bij het vast-stellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie welke bij wet is ingesteld. Deze bepaling omvat het recht op toegang tot de rechter. Dit recht op toegang tot de rechter houdt eveneens een recht in op toegang tot de rechtsmiddelen die door de wetgever worden georganiseerd.

Hoewel beperkingen van het recht op toegang tot de rechtsmiddelen in principe toegelaten zijn, mogen deze beperkingen het recht op toegang tot de rechter niet in die mate beperken dat de kern van het recht op toegang tot de rechter wordt aangetast. De beperkingen van de toegang tot de rechter moeten een wettig doel nastreven en er moet een redelijk verband van evenredigheid bestaan tussen de gebruikte middelen en het beoogde doel. Hoewel een termijn om een rechts-middel in te stellen een wettig doel nastreeft, moeten partijen wel een effectieve mogelijkheid gehad hebben om het rechtsmiddel in te stellen. Hieruit volgt dat een termijn om hoger beroep in te stellen pas kan beginnen lopen wanneer de partij die hoger beroep wenst in te stellen een effectieve mogelijkheid heeft gehad om kennis te krijgen van het vonnis waartegen zij wenst op te komen. Wanneer blijkt dat een procespartij geen kennis heeft kunnen krijgen van het vonnis waartegen zij een rechtsmiddel wenst in te stellen omwille van omstandigheden die vreemd zijn aan haar wil en die niet konden worden voorzien, noch vermeden, kan de termijn niet beginnen lopen vooraleer de procespartij daadwerkelijk in de mogelijkheid was om kennis te krijgen van het vonnis (artikelen 6, §1 EVRM en 1146 en 1147 van het Burgerlijk Wetboek).

Bij de beoordeling of een procespartij een effectieve mogelijkheid heeft gehad om hoger beroep in te stellen, dient eveneens rekening gehouden te worden met de bijzondere kwetsbaarheid van deze persoon, zoals de minderjarigheid en de geestestoestand van deze persoon. Ook het feit dat de termijn om een rechts-middel in te stellen bijzonder kort is, dient in aanmerking genomen te worden bij de beoordeling of een procespartij een effectieve mogelijkheid heeft gehad om hoger beroep in te stellen (artikel 6, §1 EVRM).

Overeenkomstig artikel 5 van de wet van 26 juni 1990 betreffende de be-scherming van de persoon van de geesteszieke kan iedere belanghebbende met het oog op een opnemning ter observatie een verzoekschrift indienen bij de rechter. Bij ontvangst van het verzoekschrift verzoekt de rechter de stafhouder van de Orde van advocaten of het bureau van consultatie en verdediging om onverwijld van ambtswege een advocaat aan te wijzen (artikel 7, §1 van voormelde wet van 26 juni 1990). Uit deze bepaling volgt dat de bijstand van de advocaat wezenlijk ge-acht wordt voor de bescherming van de rechten van de zieke. Dit is zeker het ge-val wanneer de zieke minderjarig is.

De zaak wordt in raadkamer behandeld, tenzij de zieke of zijn advocaat vragen dat dit niet gebeurt. Na op de zitting alle partijen te hebben gehoord, doet de rechter bij omstandig gemotiveerd vonnis uitspraak in openbare zitting binnen 10 dagen na de indiening van het verzoekschrift (artikel 8, §1 van voormelde wet van 26 juni 1990). De griffier geeft aan de partijen bij gerechtsbrief kennis van het vonnis, alsmede van de rechtsmiddelen waarover zij beschikken. Hij zendt een niet ondertekend afschrift van het vonnis aan de raadslieden, aan de procureur des Konings en, in voorkomend geval, aan de wettelijke vertegenwoordiger, de ge-neesheer-psychiater en de vertrouwenspersoon van de zieke (artikel 8, §2 van voormelde wet van 26 juni 1990).

Overeenkomstig artikel 30, §2 van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke kan de zieke, zelfs al is deze minderjarig, zijn wettelijke vertegenwoordiger of zijn advocaat, evenals alle par-tijen in het geding, hoger beroep instellen tegen de vonnissen door de rechter ge-wezen met toepassing van deze wet. De termijn van hoger beroep is 15 dagen te rekenen van de kennisgeving van het vonnis.

Deze termijn van 15 dagen wordt berekend met inachtneming van de bepa-lingen van de artikelen 50, 52, 53 en 53bis van het Gerechtelijk Wetboek. De ter-mijn om hoger beroep in te stellen is een termijn die op straffe van verval is voor-geschreven (artikel 860, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek). De termijnen op straffe van verval gesteld mogen niet worden verkort of verlengd, zelfs met in-stemming van partijen, tenzij dat verval gedekt is onder de omstandigheden bij de wet bepaald (artikel 50, eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek). De termijn wordt gerekend van middernacht tot middernacht. Hij wordt gerekend vanaf de dag na die van de akte of van de gebeurtenis die hem doet ingaan en omvat alle dagen, ook zaterdag, zondag en wettelijke feestdagen (artikel 52 van het Gerechtelijk Wetboek). De vervaldag is in de termijn begrepen. Is die dag echter een zaterdag, zondag of een wettelijke feestdag, dan wordt de vervaldag verplaatst op de eerstvolgende werkdag (artikel 53 van het Gerechtelijk Wetboek). Ten aanzien van de geadresseerde wordt boveng vermelde termijn van 15 dagen berekend vanaf de eerste dag die volgt op deze waarop de gerechtsbrief aangeboden werd op de verblijfplaats van de geadresseerde (artikel 53bis, eerste lid, 1° van het Gerechtelijk Wetboek).

De huidige procedure heeft betrekking op de toepassing van een bescher-mingsmaatregel omwille van de geestestoestand van de minderjarige eiseres.

Uit de vaststellingen van het bestreden arrest en uit de stukken van het dossier waarop uw Hof vermag acht te slaan blijkt dat het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg West-Vlaanderen, afdeling Veurne, sectie familie- en jeugdrechtbank, afdeling jeugdrechtbank van 17 november 2017 bij gerechtsbrief van 17 november 2017 ter kennis werd gebracht aan het adres van de instelling waar eiseres verbleef en dat de instelling de gerechtsbrief ontvangen heeft op 20 november 2017, maar dat eiseres zelf de kennisgeving/het vonnis pas ontvangen heeft op 22 november 2017.

Eiseres voerde in haar verzoekschrift tot hoger beroep (blz. 1-3) daarenbo-ven aan dat haar raadsman, ondanks zijn herhaalde schriftelijke en telefonische aandringen ter griffie, het vonnis van de eerste rechter pas ontvangen heeft op 6 december 2017, dit is nadat de beroepstermijn reeds verstreken was.

De appelrechter beslist dat het de kennisgeving aan de instelling is die de beroepstermijn doet lopen en dat het feit dat eiseres zelf het vonnis pas in handen kreeg op 22 november 2017 daaraan geen afbreuk doet. De appelrechter beslist dat de termijn in deze zaak derhalve begon te lopen op 21 november 2017, zodat de laatst nuttige dag voor het aantekenen van het hoger beroep 5 december 2017 was en besluit dat het op 7 december 2017 ingestelde hoger beroep laattijdig is.

Door te beslissen dat de kennisgeving aan de instelling waar eiseres ver-bleef de termijn om hoger beroep in te stellen deed lopen, en dat het hierbij irrele-vant is wanneer de minderjarige zelf enerzijds en haar raadsman anderzijds het vonnis in handen kregen, zonder te onderzoeken of eiseres een effectieve moge-lijkheid heeft gehad om hoger beroep in te stellen gelet op de concrete omstandig-heden van de zaak en inzonderheid 1) de minderjarigheid van eiseres, 2) de gees-testoestand van eiseres, 3) het feit dat zij buiten haar wil pas enkele dagen na het ingaan van de beroepstermijn kennis heeft gekregen van het vonnis waartegen zij wenste op te komen, 4) het feit dat de advocaat van eiseres niettegenstaande zijn herhaalde aandringen ter griffie van de jeugdrechtbank pas kennis kreeg van het vonnis op 6 december 2017, dit is nadat de termijn om hoger beroep in te stellen reeds verstreken was, en 5) de door de wetgever voorgeschreven zeer korte ter-mijn van 15 dagen om hoger beroep in te stellen, en zonder derhalve te onder-zoeken of de laattijdigheid van het hoger beroep niet te wijten was aan omstan-digheden die vreemd zijn aan de wil van eiseres en door haar niet konden worden voorzien, noch vermeden, schendt de appelrechter het recht van eiseres om hoger beroep in te stellen (schending van de artikelen 6, §1 van het EVRM, 5, 7, 8 en 30, §2 van de wet van 26 juni 1990 ter bescherming van de persoon van de gees-teszieke, 50, 52, 53, 53bis en 860, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek en 1147 en 1148 van het Burgerlijk Wetboek).

Tweede onderdeel

Overeenkomstig artikel 6, §1 van het EVRM heeft eenieder bij het vast-stellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie welke bij wet is ingesteld. Deze bepaling omvat het recht op toegang tot de rechter. Dit recht op toegang tot de rechter houdt eveneens een recht in op toegang tot de rechtsmiddelen die door de wetgever worden georganiseerd.

Hoewel beperkingen van het recht op toegang tot de rechtsmiddelen in principe toegelaten zijn, mogen deze beperkingen het recht op toegang tot de rechter niet in die mate beperken dat de kern van het recht op toegang tot de rechter wordt aangetast. De beperkingen van de toegang tot de rechter moeten een wettig doel nastreven en er moet een redelijk verband van evenredigheid bestaan tussen de gebruikte middelen en het beoogde doel. Hoewel een termijn om een rechts-middel in te stellen een wettig doel nastreeft, moeten partijen wel een effectieve mogelijkheid gehad hebben om het rechtsmiddel in te stellen.

Overeenkomstig artikel 5 van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke kan iedere belanghebbende met het oog op een opname ter observatie een verzoekschrift indienen bij de rechter. Bij ontvangst van het verzoekschrift verzoekt de rechter de stafhouder van de Orde van advocaten of het bureau van consultatie en verdediging om onverwijld van ambtswege een advocaat aan te wijzen (artikel 7, §1 van voormelde wet van 26 juni 1990). De zaak wordt in raadkamer behandeld, tenzij de zieke of zijn advocaat vragen dat dit niet gebeurt. Na op de zitting alle partijen te hebben gehoord, doet de rechter bij omstandig gemotiveerd vonnis uitspraak in openbare zitting binnen 10 dagen na de indiening van het verzoekschrift (artikel 8, §1 van voormelde wet van 26 juni 1990). De griffier geeft aan de partijen bij gerechtsbrief kennis van het vonnis, alsmede van de rechtsmiddelen waarover zij beschikken. Hij zendt een niet ondertekend afschrift van het vonnis aan de raadslieden, aan de procureur des Konings en, in voorkomend geval, aan de wettelijke vertegenwoordiger om aan de geneesheer-psychiater en de vertrouwenspersoon van de zieke (artikel 8, §2 van voormelde wet van 26 juni 1990).

Overeenkomstig artikel 30, §2 van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke kan de zieke, zelfs al is deze minderjarig, zijn wettelijke vertegenwoordiger of zijn advocaat, evenals alle partijen in het geding, hoger beroep instellen tegen de vonnissen door de rechter ge-wezen met toepassing van deze wet. De termijn van hoger beroep is 15 dagen te rekenen van de kennisgeving van het vonnis.

Deze termijn van 15 dagen wordt berekend met inachtneming van de bepalingen van de artikelen 50, 52, 53 en 53bis van het Gerechtelijk Wetboek. De termijn om hoger beroep in te stellen is een termijn die op straffe van verval is voor-geschreven (artikel 860, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek). De termijnen op straffe van verval gesteld mogen niet worden verkort of verlengd, zelfs met in-stemming van partijen, tenzij dat verval gedekt is onder de omstandigheden bij de wet bepaald (artikel 50, eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek). De termijn wordt gerekend van middernacht tot middernacht. Hij wordt gerekend vanaf de dag na die van de akte of van de gebeurtenis die hem doet ingaan en omvat alle dagen, ook zaterdag, zondag en wettelijke feestdagen (artikel 52 van het Gerechtelijk Wetboek). De vervaldag is in de termijn begrepen. Is die dag echter een zaterdag, zondag of een wettelijke feestdag, dan wordt de vervaldag verplaatst op de eerstvolgende werkdag (artikel 53 van het Gerechtelijk Wetboek). Ten aanzien van de geadresseerde wordt bovenvermelde termijn van 15 dagen berekend vanaf de eerste dag die volgt op deze waarop de gerechtsbrief aangeboden werd op de verblijfplaats van de geadresseerde (artikel 53bis, eerste lid, 1° van het Gerechtelijk Wetboek).

Uit voormelde bepalingen van de wet van 26 juni 1990 volgt dat de bij-stand van de advocaat wezenlijk geacht wordt voor de bescherming van de rechten van de zieke. Dit is zeker het geval wanneer de zieke minderjarig is. Overeenkomstig artikel 30, §2 van de wet van 26 juni 1990 kan de raadsman van de zieke hoger beroep instellen. Artikel 8, §2 van de wet van 26 juni 1990 bepaalt dat een niet ondertekend afschrift van het vonnis wordt toegezonden aan de raadsman van de zieke.

Uit de samenlezing van deze bepalingen met artikel 6, §1 EVRM volgt dat de termijn om hoger beroep in te stellen tegen een vonnis dat met toepassing van voormeld artikel 8 van de wet van 26 juni 1990 werd gewezen, niet kan beginnen lopen vóór de advocaat van de zieke kennis heeft gekregen van het vonnis.

De appelrechter beslist dat de termijn om hoger beroep in te stellen begint te lopen vanaf de kennisgeving op de verblijfplaats van de minderjarige in de instelling, waarmee hij impliciet maar zeker beslist dat de termijn om hoger beroep in te stellen kan beginnen lopen ook in het geval dat de raadsman van de zieke geen kennis heeft gekregen van het vonnis.

Door te beslissen dat de termijn om hoger beroep in te stellen, is begonnen lopen vanaf het ogenblik van de kennisgeving op de verblijfplaats van de minder-jarige, dat de kennisgeving aan de instelling waar de minderjarige verbleef ge-beurde op 20 november en de termijn om hoger beroep in te stellen derhalve ver-streek op 5 december 2017, zodat het op 7 december 2017 ingestelde hoger be-roep laattijdig is, zonder daarbij te onderzoeken of de advocaat van de minderjari-ge tijdig kennis heeft kunnen krijgen van het vonnis, schendt de appelrechter het recht op een effectieve toegang tot de rechter in hoger beroep (schending van de artikelen 6, §1 van het EVRM, 5, 7, 8 en 30 van de wet van 26 juni 1990 ter bescherming van de persoon van de geesteszieke en 50, 52, 53, 53bis en 860, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek).

Derde onderdeel

Overeenkomstig artikel 6, §1 van het EVRM heeft eenieder bij het vast-stellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie welke bij wet is ingesteld. Deze bepaling omvat het recht op toegang tot de rechter. Dit recht op toegang tot de rechter houdt eveneens een recht in op toegang tot de rechtsmiddelen die door de wetgever worden georganiseerd.

Hoewel beperkingen van het recht op toegang tot de rechtsmiddelen in principe toegelaten zijn, mogen deze beperkingen het recht op toegang tot de rechter niet in die mate beperken dat de kern van het recht op toegang tot de rechter wordt aangetast. De beperkingen van de toegang tot de rechter moeten een wettig doel nastreven en er moet een redelijk verband van evenredigheid bestaan tussen de gebruikte middelen en het beoogde doel. Hoewel een termijn om een rechts-middel in te stellen een wettig doel nastreeft, moeten partijen wel een effectieve mogelijkheid gehad hebben om het rechtsmiddel in te stellen. Dit impliceert niet enkel dat de mogelijkheid om rechtsmiddelen aan te wenden duidelijk moet worden vastgesteld, maar ook dat deze mogelijkheid op de meest expliciet mogelijke wijze ter kennis moet worden gebracht van de rechtzoekende opdat deze hiervan gebruik kan maken overeenkomstig de wet. Dit is zeker het geval wanneer aan een zeer kwetsbare persoon de mogelijkheid geboden wordt om hoger beroep in te stellen. Hieruit volgt dat de kennisgeving die de beroepstermijn in principe doet lopen deze beroepstermijn pas kan doen ingaan wanneer deze kennisgeving in-formatie bevat over de mogelijkheden om rechtsmiddelen aan te wenden, met in-begrip van de termijnen ervan.

Overeenkomstig artikel 5 van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke kan iedere belanghebbende met het oog op een opname ter observatie een verzoekschrift indienen bij de rechter.

De zaak wordt in raadkamer behandeld, tenzij de zieke of zijn advocaat vragen dat dit niet gebeurt. Na op de zitting alle partijen te hebben gehoord, doet de rechter bij omstandig gemotiveerd vonnis uitspraak in openbare zitting binnen 10 dagen na de indiening van het verzoekschrift (artikel 8, §1 van voormelde wet van 26 juni 1990). De griffier geeft aan de partijen bij gerechtsbrief kennis van het vonnis, alsmede van de rechtsmiddelen waarover zij beschikken. Hij zendt een niet ondertekend afschrift van het vonnis aan de raadslieden, aan de procureur des Konings en, in voorkomend geval, aan de wettelijke vertegenwoordiger, de geneesheer-psychiater en de vertrouwenspersoon van de zieke (artikel 8, §2 van voormelde wet van 26 juni 1990).

Overeenkomstig artikel 30, §2 van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke kan de zieke, zelfs al is deze minderjarig, zijn wettelijke vertegenwoordiger of zijn advocaat, evenals alle partijen in het geding, hoger beroep instellen tegen de vonnissen door de rechter ge-wezen met toepassing van deze wet. De termijn van hoger beroep is 15 dagen te rekenen van de kennisgeving van het vonnis.

Deze termijn van 15 dagen wordt berekend met inachtneming van de bepalingen van de artikelen 50, 52, 53 en 53bis van het Gerechtelijk Wetboek. De termijn om hoger beroep in te stellen is een termijn die op straffe van verval is voor-geschreven (artikel 860, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek). De termijnen op straffe van verval gesteld mogen niet worden verkort of verlengd, zelfs met in-stemming van partijen, tenzij dat verval gedekt is onder de omstandigheden bij de wet bepaald (artikel 50, eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek). De termijn wordt gerekend van middernacht tot middernacht. Hij wordt gerekend vanaf de dag na die van de akte of van de gebeurtenis die hem doet ingaan en omvat alle dagen, ook zaterdag, zondag en wettelijke feestdagen (artikel 52 van het Gerechtelijk Wetboek). De vervaldag is in de termijn begrepen. Is die dag echter een zaterdag, zondag of een wettelijke feestdag, dan wordt de vervaldag verplaatst op de eerstvolgende werkdag (artikel 53 van het Gerechtelijk Wetboek). Ten aanzien van de geadresseerde wordt bovenvermelde termijn van 15 dagen berekend vanaf de eerste dag die volgt op deze waarop de gerechtsbrief aangeboden werd op de verblijfplaats van de geadresseerde (artikel 53bis, eerste lid, 1° van het Gerechtelijk Wetboek).

De huidige procedure heeft betrekking op de toepassing van een beschermingsmaatregel omwille van de geestestoestand van de minderjarige eiseres.

Uit de vaststellingen van het bestreden arrest en uit de stukken van het dossier waarop uw Hof vermag acht te slaan blijkt dat het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg West-Vlaanderen, afdeling Veurne, sectie familie- en jeugdrechtbank, afdeling jeugdrechtbank van 17 november 2017 bij gerechtsbrief van 17 november 2017 ter kennis werd gebracht aan het adres van de instelling waar eiseres verbleef en dat de instelling de gerechtsbrief ontvangen heeft op 20 november 2017, maar dat eiseres zelf de kennisgeving/het vonnis pas ontvangen heeft op 22 november 2017.

Uit de kennisgeving van 17 november 2017 blijkt weliswaar dat de mogelijkheid om hoger beroep in te stellen werd vermeld, maar dat niet vermeld werd binnen welke termijn dit hoger beroep dient te worden ingesteld. De appelrechter beslist niettemin dat deze kennisgeving de termijn om hoger beroep in te stellen heeft doen lopen.

Door te beslissen dat de kennisgeving van 17 november 2017 aan de instelling waar eiseres verbleef de termijn om hoger beroep in te stellen heeft doen lopen, zodat het door eiseres op 7 december 2017 ingestelde hoger beroep laattijdig is, hoewel deze kennisgeving geen informatie bevatte over de termijn waarbinnen het hoger beroep diende te worden ingesteld, schendt de appelrechter artikel 6, §1 van het EVRM, 8, §2 en 30 van de wet van 26 juni 1990 ter bescherming van de persoon van de geesteszieke, evenals de artikelen 50, 52, 53, 53bis en 860, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek).

TOELICHTING

Eerste onderdeel

Hoewel artikel 6.1 EVRM niet als dusdanig gewag maakt van een recht op toegang tot de rechter, maakt het recht op toegang tot de rechter wel onlosmake-lijk deel uit van het recht op een eerlijk proces (EHRM 21 februari 1975, Golder t. Verenigd Koninkrijk). Het recht op een rechter en het recht op toegang tot die rechter houden voor de lidstaten geen verplichting in om hoven van beroep of ho-ven van cassatie te creëren (EHRM 17 januari 1970, Delcourt t. België, §§25-26; EHRM 23 juni 1995, Tolstoy Miloslavsky t. Verenigd Koninkrijk, §59). Indien echter een lidstaat hoven van beroep of een Hof van Cassatie heeft gecreëerd, dan dient de procedure voor deze hoven van beroep en het Hof van Cassatie te beantwoorden aan de vereisten van artikel 6.1 EVRM, hetgeen impliceert dat deze pro-cedure toegankelijk moet zijn (EHRM 23 juni 1995, Tolstoy Miloslavsky t. Ver-enigd Koninkrijk, §59; EHRM 14 december 1999, Khalifaoui t. Frankrijk, §37; J. VAN COMPERNOLLE, "Le double degré de juridiction et les exigences du procès équitable", Le double degré de juridiction. Etude de droit comparé, Brus-sel, Bruylant, 2010, 9).

Hoewel beperkingen van het recht op toegang tot de rechtsmiddelen in principe toegelaten zijn, mogen deze beperkingen het recht op toegang tot de rechter niet in die mate beperken dat de kern van het recht op toegang tot de rechter wordt aangetast (EHRM 24 april 2008, Kemp t. Luxemburg, §47). Verder moeten de beperkingen een wettig doel nastreven en moet er een redelijk verband van evenredigheid bestaan tussen de gebruikte middelen en het beoogde doel (EHRM 23 juni 1995, Tolstoy Miloslavsky t. Verenigd Koninkrijk, §59; EHRM 5 juli 2007, Lionarakis t. Griekenland, §26; EHRM 24 april 2008, Kemp t. Luxemburg, §47; EHRM 14 oktober 2010, Pedro Ramos t. Zwitserland, §37; EHRM 30 november 2010, S.S. Balıkcıoğlu t. Turkije, §25-26).

De termijn waarbinnen een rechtsmiddel dient te worden ingesteld, heeft tot doel de rechten van de tegenpartij te beschermen en in het bijzonder het recht van de tegenpartij op een definitieve rechterlijke uitspraak te waarborgen en streeft derhalve een wettig doel na (EHRM 25 januari 2000, Miragall Escolano t. Spanje, §36; EHRM 24 juli 2003, Riabiykh t. Rusland, §§56-57; EHRM 22 juni 2006, Diaz Ochoa t. Spanje, §48).

Vereist is wel dat partijen een effectieve mogelijkheid hebben gehad om het rechtsmiddel in te stellen (EHRM 20 juli 2001, Tricard t. Frankrijk, §32). Dit betekent dat er duidelijkheid moet bestaan over het vertrekpunt van de termijn en de duur van de termijn en verder dat de termijn niet onredelijk kort mag zijn (EHRM 28 oktober 1998, Pérez de Rada Cavanilles t. Spanje, §43 e.v.; EHRM 31 januari 2012, Assunção Chaves t. Portugal §80-81; EHRM 15 december 2015, Raihani t. België, §34). Een termijn voor het instellen van een rechtsmiddel kan daarenboven pas beginnen lopen op een ogenblik dat de partij effectief kennis heeft van het vonnis waartegen zij wenst op te komen (EHRM 25 januari 2000, Miragall Escolano t. Spanje, §36; EHRM 15 oktober 2002, Cañete de Goñi, §40; EHRM 22 juni 2006, Diaz Ochoa t. Spanje, §48).

Bij de beoordeling van de vraag of er een effectieve toegang tot de rechter is geweest, dient daarenboven rekening gehouden te worden met de bijzondere kwetsbaarheid van de procespartij en de aard van het geschil. Indien een persoon omwille van haar geestestoestand niet in staat is om zichzelf te verdedigen, moeten er maatregelen genomen worden om deze persoon te beschermen en kan het ten behoeve van deze persoon ingestelde rechtsmiddel niet op louter formele gronden worden verworpen (EHRM 15 juni 2006, Lacarcel Menendez t. Spanje; zie ook EHRM 31 januari 2012, Assunção Chaves t. Portugal).

In de zaak A.N. t. Litouwen benadrukte het EHRM opnieuw het belang van de toegang tot de rechter voor geesteszieken en van bijzondere procedurele waarborgen ter bescherming van deze personen (EHRM 31 mei 2016, A.N. t. Li-touwen, §90). Hierbij moet ook rekening gehouden worden met het belang van de zaak voor deze personen (EHRM 31 mei 2016, A.N. t. Litouwen, §91). Deze waarborgen moeten bovendien gelden in alle stadia van de procedure (EHRM 31 mei 2016, A.N. t. Litouwen, §100). Het EHRM wees daarbij nog op het belang van rechterlijk toezicht/herziening van de beslissingen betreffende geesteszieke personen (EHRM 31 mei 2016, A.N. t. Litouwen, §100).

Te dezen blijkt dat eiseres onmiskenbaar zeer kwetsbaar was in de huidige procedure. Niet alleen is zij minderjarig, maar daarenboven bevindt ze zich in een kwetsbare geestestoestand. Het spreekt voor zich dat de appelrechter hiermee rekening diende te houden aangezien het voorwerp van de huidige procedure er pre-cies in bestond een beschermingsmaatregel uit te spreken omwille van de geestes-toestand van eiseres. In zoverre er in het huidige middel wordt aangevoerd dat de rechter bij de beoordeling van de ontvankelijkheid van het hoger beroep rekening diende te houden met alle concrete omstandigheden van de zaak, waaronder de geestestoestand van eiseres, is het middel dan ook geenszins nieuw.

Verder blijkt dat eiseres weliswaar een advocaat had, maar dat deze advo-caat zelfs na herhaald aandringen bij de griffie pas kennis kreeg van het vonnis nadat de beroepstermijn reeds verstreken was. Bovendien staat vast dat eiseres pas kennis kreeg van het vonnis enkele dagen nadat de zeer korte beroepstermijn van 15 dagen reeds was ingegaan.

Door het hoger beroep niet ontvankelijk te verklaren, zonder rekening te houden met deze elementen, schendt de appelrechter artikel 6.1 EVRM evenals de andere in het middel genoemde bepalingen.

Tweede onderdeel

Wat het tweede onderdeel betreft, verwijst eiseres opnieuw naar boven-vermelde rechtspraak van het Europees Hof voor de rechten van de mens. Uit de-ze rechtspraak blijkt dat aan kwetsbare personen bijzondere procedurele waarbor-gen geboden moeten worden (EHRM 31 mei 2016, A.N. t. Litouwen, §90). De wet garandeert in die zin dat de zieke bijgestaan wordt door een advocaat (artikel 7 van de wet van 26 juni 1990) en bepaalt dat ook de advocaat van de zieke hoger beroep kan instellen (artikel 30, §2 van de wet van 26 juni 1990). Overeenkomstig artikel 8, §2 van de wet van 26 juni 1990 geeft de griffier aan de partijen bij gerechtsbrief kennis van het vonnis, alsmede van de rechtsmid-delen waarover zij beschikken. Hij zendt een niet ondertekend afschrift van het vonnis aan de raadslieden van de zieke.

Overeenkomstig artikel 30, §2 van deze wet begint de termijn om hoger beroep in te stellen te lopen vanaf de kennisgeving van het vonnis.

Gelet op de bijzondere bescherming die de zieke behoeft, volgt uit de sa-menlezing van voormelde bepalingen dat, hoewel de beroepstermijn in principe loopt vanaf de kennisgeving aan de woon- of verblijfplaats van de zieke, deze termijn pas kan beginnen lopen indien de raadsman van de zieke ook kennis heeft van het vonnis.

Door te beslissen dat de beroepstermijn begint te lopen vanaf de kennisge-ving aan de instelling waar eiseres verbleef, zonder daarbij te onderzoeken of de advocaat op dat ogenblik reeds kennis had/kon hebben van het vonnis, verant-woordt de appelrechter zijn beslissing niet naar recht.

Derde onderdeel

In enkele zaken die betrekking hadden op het verzet in strafzaken besliste het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dat het recht op toegang tot de rechter wordt geschonden indien een verzet niet ontvankelijk wordt verklaard we-gens het niet naleven van de termijn of van vormvereisten, indien de betekening van de veroordelende beslissing bij verstek geen informatie bevatte over de ter-mijnen en de vorm van het verzet (EHRM 1 maart 2011, Faniel t. België; EHRM 29 juni 2010, Hakimi t. België; EHRM 24 mei 2007, Da Luz Domingues Ferreira t. België). In de zaak Faniel oordeelde het Europees Hof in het bijzonder dat het niet alleen van belang is dat de mogelijkheden om de rechtsmiddelen aan te wen-den, met inbegrip van de termijnen ervan, duidelijk worden vastgesteld, maar ook dat ze op de meest expliciet mogelijke wijze ter kennis worden gebracht van de rechtzoekenden opdat zij er van gebruik kunnen maken overeenkomstig de wet. Dit is in het bijzonder het geval wanneer een persoon die bij verstek werd veroor-deeld, gedetineerd is of niet door een advocaat vertegenwoordigd is op het ogen-blik dat hij de betekening van de veroordeling ontvangt (EHRM 1 maart 2011, Fa-niel t. België, §30).

Ook in een aantal burgerlijke zaken besliste het Europees hof voor de rech-ten van de mens dat het recht van toegang tot de rechter werd geschonden door het feit dat een rechtsmiddel niet ontvankelijk werd verklaard, terwijl de kennisgeving die de termijn om een rechtsmiddel in te stellen deed lopen geen informatie over de rechtsmiddelen, met inbegrip van vormen en termijnen bevatte (EHRM 9 september 2014, Gajtani t. Zwitserland, §71-75; EHRM 31 januari 2012, Assunção Chaves t. Portugal, §80-87). Het Europees hof voor de rechten van de mens hield daarbij in het bijzonder rekening met onder meer het feit dat de termijn om een rechtsmiddel in te stellen zeer kort was en met de kwetsbaarheid van de procespartij.

Uw Hof besliste in zijn arrest van 29 januari 2016 (C.14.0006.F) dat wan-neer een afwijking van artikel 57 van het Gerechtelijk Wetboek niet voortvloeit uit een uitdrukkelijke bepaling, de kennisgeving bij gerechtsbrief slechts als gevolg heeft dat de beroepstermijn begint te lopen voor zover zij de mogelijkheden van beroep en de termijnen ervan vermeldt. Te dezen bepaalt de artikel 8, §2 van de wet van 26 juni 1990 uitdrukkelijk dat de kennisgeving informatie over de rechtsmiddelen dient te bevatten. De ken-nisgeving van 17 november 2017 die deze informatie niet bevatte, kon de termijn dan ook niet doen lopen.

Door niettemin te beslissen dat de termijn om hoger beroep in te stellen begon te lopen vanaf de kennisgeving, hoewel die geen informatie over de rechtsmiddelen bevatte en vervolgens het hoger beroep laattijdig te verklaren, werd het recht op toegang tot de rechter onmiskenbaar in de kern aangetast.

*

**

Op deze gronden en overwegingen besluit ondergetekende advocaat bij het Hof van Cassatie voor eiseres dat het U, Hooggeachte Dames en Heren, moge behagen het bestreden arrest te vernietigen, te bevelen dat hiervan melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing, de zaak en de partijen te verwijzen naar een ander hof van beroep en uitspraak te doen over de kosten als naar recht.

Antwerpen, 22 december 2017

Beatrix Vanlerberghe

Bijlagen

1. verzoek overeenkomstig artikel 1094/1 van het Gerechtelijk Wetboek tot verkorting van de termijn voor het indienen van een memorie van ant-woord,

2. het exploit van betekening van deze voorziening aan de verwerende par-tijen.

Verzoekschrift

[PDF document ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180907.5](#)

Gerelateerde publicatie(s)

Conclusie O.M.: [ECLI:BE:CASS:2018:CONC.20180907.5](#)